

Przewidywane osiągnięcia uczniów w zakresie wiedzy i realizacji założonych celów Poniżej zamieszczono propozycję szczegółowych osiągnięć ucznia z podziałem na poziomy wymagań, które odpowiadają ocenom szkolnym w skali przewidzianej rozporządzeniem MEN z **dostosowaniem dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim**.

Ocena niedostateczna Uczeń: — pomimo pomocy nauczyciela nie potrafi się wypowiedzieć; — nie opanował wiedzy i umiejętności w zakresie wymagań koniecznych niezbędnych do dalszego kształcenia; — nie potrafi wykonać prostego polecenia; — wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki; — nie interesuje się przedmiotem.

Ocena dopuszczająca (poziom wymagań koniecznych) Uczeń: — z pomocą nauczyciela jest w stanie wykonać proste polecenia; — ma braki w opanowaniu wiedzy i umiejętności, które są konieczne do dalszego kształcenia; posiada minimum wiedzy; — nie potrafi sformułować jasnej wypowiedzi na tematy poruszane na lekcjach; — jego postawa na lekcjach jest bierna, ale wykazuje chęć do współpracy;

- wie, że człowiek jest istotą biologiczną i społeczną;
- odróżnia: cechy nabyte od cech wrodzonych, potrzeby materialne i niematerialne;
- wie, że celem działalności gospodarczej człowieka jest zaspokajanie własnych potrzeb, że praca i umiejętności człowieka są warunkiem rozwoju jednostki i społeczeństwa;
- wymienia rodzaje grup społecznych, funkcje i rodzaje pracy;
- zna pojęcia: „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna”, „asertywność”;
- wie, jakimi sposobami należy rozwiązywać konflikty;
- potrafi wymienić członków swojej rodziny
- zna funkcje rodziny, swoje prawa i obowiązki jako członka rodziny;
- z pomocą definiuje pojęcia: „gospodarstwo domowe”, „konsumpcja”, „lokata bankowa”, „kredyt”, „emerytura”, „zawód”, „kwalifikacja”
- zna podstawowe dane dotyczące jego szkoły: nazwę, adres, patrona, nazwisko dyrektora;
- z pomocą definiuje pojęcia: „prawa człowieka”, „cyberprzestrzeń”, „cyberprzemoc
- wie, w jakim dokumencie są zapisane prawa i obowiązki obywatela RP;
- wie, jak się zachować w sytuacji wystąpienia przemocy;
- zna swoje prawa w razie kontaktu z policją lub służbami mundurowymi;
- wymienia korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i telefonów komórkowych;
- rozumie zjawisko uzależnienia od internetu
- wymienia przykładowe cele działalności organizacji pozarządowych;

- wyjaśnia pojęcia: „środki masowego przekazu”
- umie wymienić różne rodzaje środków masowego przekazu;
- rozumie komercyjne cele reklam;
- zna i rozumie pojęcia: „naród”, „obywatelstwo”, „ojczyzna”
- potrafi wymienić polskie symbole narodowe;
- zna tekst Mazurka Dąbrowskiego;
- wie, jak należy zachować się wobec polskich symboli narodowych;
- zachowuje się godnie wobec symboli narodowych,
- wie, że swoją postawą może dbać o dobre imię Polski;
- wie, jakim typem państwa jest Polska;
- zna nazwisko obecnego premiera;
- wie, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny;
- wie, komu przysługuje bierne i czynne prawo wyborcze;
- potrafi na mapie wskazać województwo, w którym mieszka i jego stolicę
- zna aktualną liczbę członków UE, datę przyjęcia Polski do Unii Europejskiej;
- wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej;
- wie, czym jest NATO;
- wie, czym jest ONZ;
- wskazuje na mapie przykładowe kraje rozwijające się w Azji i w Afryce;
- wymienia najważniejsze przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny współczesnych wojen.

Ocena dostateczna (poziom wymagań podstawowych) Uczeń: — sporadycznie jest aktywny na lekcjach; — jego wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna; — ma problemy z samodzielnym sformułowaniem i uzasadnieniem swoich wypowiedzi; — udziela odpowiedzi na proste pytania nauczyciela; — samodzielnie wykonuje proste zadania, które przydzieli mu grupa; — omawia proste diagramy, wykresy, tabele; — wymienia cechy człowieka wyróżniające go ze świata zwierząt, osiągnięcia cywilizacyjne ludzi na przestrzeni wieków;

— zna i rozumie pojęcia: „socjalizacja”, „osobowość”, „potrzeby człowieka”, „socjalizacja”, „czynniki produkcji”, „grupy społeczne”, „rola społeczna”, „subkultura”;

— potrafi wymienić wartości ważne w jego życiu;

- wie, czym zajmuje się ekonomia;
- opisuje i kwalifikuje grupy społeczne i warunki przynależności;
- potrafi podać przykłady werbalnego i niewerbalnego porozumiewania się;
- definiuje pojęcia: „asertywność”, „arbitraż”, „kompromis”;
- uzasadnia szczególną rolę rodziny w życiu człowieka;
- zna prawa i obowiązki dzieci w rodzinie;
- definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet rodzinny”, „depozyt bankowy”, „obligacja, akcja”;
- wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe;
- wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego, planuje jego budżet;
- charakteryzuje pracę organów szkoły;
- rozumie, że oprócz praw uczeń ma obowiązki;
- przedstawia działania samorządu uczniowskiego;
- rozumie, że wybierając zawód, trzeba uwzględnić zainteresowania, a także zapotrzebowanie na rynku;
- wymienia generacje praw człowieka;
- potrafi wyjaśnić, że prawa człowieka są naturalne, niezbywalne i nienaruszalne;
- wie, jakie są kompetencje Rzecznika Praw Dziecka;
- wykazuje, że prawa człowieka muszą być chronione;
- rozumie, że oprócz praw obywatel ma też powinności;
- korzysta z Konstytucji RP i potrafi wyszukać zapis o danym prawie lub obowiązku obywatelskim;
- wie, jak rozpoznać wystąpienie przemocy;
- wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w sytuacji wystąpienia lub podejrzenia przemocy;
- przedstawia przykłady zastosowania internetu i telefonu komórkowego w życiu codziennym;
- charakteryzuje korzyści i zagrożenia z korzystania z internetu i z telefonów komórkowych;
- wie, na czym polega hejt;
- rozumie, czym są fake news;
- zna podstawowe sposoby zabezpieczania internetu;

- zna i rozumie pojęcia: „czynne prawo wyborcze”, „bierne prawo wyborcze”
- umie wskazać cnoty obywatelskie (odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna);
- umie wyjaśnić ideę wolontariatu i przedstawić formy działalności wolontariuszy,
- wie, jakie są cechy i funkcje partii politycznych;
- wyjaśnia zasadę pluralizmu politycznego;
- umie określić, jakie są podstawowe zadania i możliwości działania związków zawodowych i samorządów zawodowych;
- omawia szczególną rolę historyczną NSZZ „Solidarność”;
- umie scharakteryzować środki masowego przekazu;
- wymienia funkcje środków masowego przekazu;
- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat;
- potrafi odróżnić fakt od opinii;
- przedstawia funkcje reklamy;
- charakteryzuje: najważniejsze formy przekazów reklamowych, wybrane reklamy społeczne;
- definiuje pojęcia: „naród”, „świadomość narodowa”, „szowinizm”, „kosmopolityzm”, „Polonia”;
- wymienia czynniki narodotwórcze, suwerenność, państwo unitarne, federacja, państwo totalitarne, autorytarne, demokratyczne;
- uczestniczy zgodnie i z powagą w obchodach rocznicowych uroczystości państwowych i szkolnych;
- wie, w czym przejawiać się powinna postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka;
- charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące Polskę;
- zna cele, jakie realizuje państwo;
- potrafi wymienić funkcje państwa, formy państwa;
- charakteryzuje monarchię i republikę;
- odróżnia państwa o ustroju demokratycznym od państw niedemokratycznych
- potrafi wymienić przykłady monarchii i republik w Europie;
- charakteryzuje podstawowe zasady państwa demokratycznego;
- zna układ treści Konstytucji RP, strukturę władzy centralnej;
- umie wykazać, że konstytucja jest ustawą zasadniczą, podstawowym aktem prawnym;

- znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii;
- przyporządkowuje instytucje według zasad trójpodziału władzy;
- umie przedstawić sposób powoływania parlamentu;
- potrafi wymienić uprawnienia Sejmu i Senatu,
- zna sylwetki dotychczasowych prezydentów RP, ze szczególnym uwzględnieniem osoby obecnie piastującej ten urząd;
- potrafi wymienić uprawnienia Rady Ministrów;
- zna strukturę wymiaru sprawiedliwości w Polsce, zasady wymiaru sprawiedliwości, a szczególnie zasadę niezawisłości sędziowskiej i zasadę dwuinstancyjności procesu sądowego;
- podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- definiuje pojęcia: „samorząd terytorialny”, „elektorat”, „komitet wyborczy”, „kampania wyborcza”, „mienie komunalne”, „budżet gminy”;
- zna nazwy i rozmieszczenie na mapie wszystkich województw w Polsce;
- wie jakie sprawy można załatwić w urzędzie gminy, jak powstaje i na co jest przeznaczony budżet gminy, jakie sprawy można załatwić w urzędzie powiatowym;
- przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd;
- wie, jakie sprawy można załatwić w urzędzie marszałkowskim, jakie sprawy można załatwić w urzędzie wojewódzkim;
- wskazuje na mapie starych i nowych członków Unii Europejskiej;
- charakteryzuje trzy filary UE, przyczyny przystąpienia Polski do UE, działanie głównych funduszy europejskich, programy edukacyjne realizowane w ramach UE;
- rozumie, jakie znaczenie dla Polski ma swobodny przepływ osób i wybór miejsca pracy;
- określa cele i zasady działania NATO; ONZ
- charakteryzuje przyczyny biedy w krajach rozwijających się, przyczyny i przebieg konfliktu zbrojnego w wybranym kraju;
- wyjaśnia, na czym polegają globalne ocieplenie, zagłada lasów tropikalnych, niedobory wody, dziura ozonowa, kwaśne deszcze;
- rozumie różnicę między uchodźcą a imigrantem;
- poprawnie stosuje pojęcie „globalizacja”;
- opisuje metody, jakimi posługują się terroryści dla osiągnięcia swoich celów;
- podaje przykłady najważniejszych zamachów terrorystycznych w ostatnich latach;

Ocena dobra (poziom wymagań rozszerzających) Uczeń: — w dużej mierze opanował treści i umiejętności zawarte w programie; — chętnie pracuje w grupie; — jest aktywny na zajęciach; — umiejętnie wykorzystuje zdobyte informacje; — wykonuje samodzielnie typowe zadania związane z tokiem lekcji i zlecone przez nauczyciela; — umie formułować proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne; — potrafi interpretować diagramy, wykresy, mapki tematyczne, tabele;

— rozumie, że człowiek staje się istotą społeczną dzięki różnorodnym kontaktom,

— podaje przykłady cech wrodzonych i nabytych człowieka;

— definiuje pojęcie „ekonomia

— poprawnie stosuje pojęcia: „grupa społeczna”

— zna rodzaje więzi społecznych w grupie;

— potrafi identyfikować różne role społeczne;

— stosuje zasady właściwego porozumiewania się;

— podaje przykłady trudnych społecznie sytuacji, w których należy zachować się asertywnie;

— na konkretnych przykładach prezentuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów;

— wie, jaką rolę odgrywa mediator;

— potrafi wyjaśnić wpływ rodziny na wychowujące się w niej dzieci;

— wie, jakie zmiany w rodzinach nastąpiły na przestrzeni wieków;

— poprawnie stosuje pojęcia: „rynek pracy”, „budżet”, „podmiot gospodarczy”;

— wyjaśnia znaczenie pracy dla rozwoju człowieka;

— wymienia przyczyny i charakteryzuje rodzaje bezrobocia;

— potrafi wyjaśnić znaczenie pracy dla zaspokajania potrzeb materialnych rodziny;

— potrafi dokonać oceny sposobu oszczędzania

— opisuje działalność samorządu uczniowskiego;

— wyjaśnia, jak przeprowadzane są wybory organów samorządu szkolnego;

— potrafi uzasadnić wybór szkoły lub zawodu;

— wie, czym jest CV i list motywacyjny;

— wyjaśnia, że godność jest źródłem powszechnych, przyrodzonych, nienaruszalnych i niezbywalnych wolności i praw człowieka;

- podaje przykłady działań Rzecznika Praw Dziecka;
- przedstawia przykłady działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka;
- uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się zjawiskom braku tolerancji wobec różnych mniejszości;
- charakteryzuje kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich
- wie, jakie instytucje są gwarantami praw i wolności obywatelskich;
- rozumie procedurę tzw. niebieskiej karty;
- wymienia działania, jakie sąd może zastosować wobec nieletniego łamiącego prawo;
- wymienia najważniejsze uprawnienia i obowiązki policjantów w czasie podejmowania czynności służbowych wobec nieletnich;
- wskazuje skutki występowania cyberprzemocy;
- wie, jak reagować na przemoc w cyberprzestrzeni;
- charakteryzuje zasady bezpiecznego korzystania z internetu i innych środków komunikacji elektronicznej;
- uzasadnia cel działania organizacji pozarządowych, fundacji i stowarzyszeń;
- umie wymienić największe partie polityczne w Polsce i ich liderów;
- uzasadnia cel działania związków zawodowych;
- wymienia związki zawodowe istniejące w Polsce;
- umie wyjaśnić rolę środków masowego przekazu w życiu obywateli;
- wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy;
- argumentuje wpływ informacji na kształtowanie opinii publicznej i postaw;
- wyjaśnia wpływ sondaży na kształtowanie opinii publicznych;
- umie prawidłowo interpretować badania opinii publicznej;
- wyjaśnia, jakie jest znaczenie gospodarcze i społeczne reklamy;
- wykazuje korzyści i zagrożenia gospodarcze wynikające z istnienia reklam;
- na przykładzie wybranej kampanii lub reklamy społecznej wykazuje, jakie cele społeczne zostały dzięki niej zrealizowane;
- poprawnie stosuje pojęcia: „naród, państwo”, „państwo unitarne”, „państwo federacyjne”;
- umie wyjaśnić różnicę między narodowością a obywatelstwem;

- przedstawia warunki nabycia obywatelstwa polskiego z mocy prawa i wymienia inne formy uznania za obywatela polskiego oraz nadania obywatelstwa polskiego;
- poczuwa się do obowiązku ochrony symboli narodowych;
- propaguje właściwe postawy wobec symboli narodowych;
- potrafi wymienić przejawy patriotyzmu w czasie wojny i w czasie pokoju;
- umie ocenić postawę nacjonalistyczną;
- wie, w których państwach znajdują się największe skupiska Polonii;
- wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej;
- rozumie znaczenie pojęcia „tolerancja”;
- wymienia przyczyny emigracji Polaków;
- rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, oraz uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się tym zjawiskom;
- przedstawia, za Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, prawa przysługujące etnicznym grupom mniejszościowym;
- potrafi podać przyczyny migracji ludzi, w tym uchodźców;
- omawia funkcje państwa;
- umie podać przykłady państw unitarnych i federacyjnych;
- omawia formy państw;
- zna i rozumie różnice między państwem totalitarnym i autorytarnym;
- wykazuje różnice między monarchią konstytucyjną a republiką;
- umie wyjaśnić zasadę konstytucjonalizmu, zasadę państwa prawa, zasadę trójpodziału władzy, zasadę pluralizmu politycznego;
- poprawnie stosuje pojęcie „suwerenność”;
- wyjaśnia, jakie instytucje i w jaki sposób realizują w Polsce zasadę trójpodziału władzy;
- umie przedstawić organizację pracy parlamentu;
- potrafi omówić funkcje sejmu;
- wyjaśnia, jak powstają w Polsce ustawy;
- wie, komu przysługuje inicjatywa ustawodawcza;
- wie, kto pełni funkcje marszałków Sejmu i Senatu;

- znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących urząd prezydenta RP, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- potrafi omówić funkcje rządu;
- wie, w jaki sposób można odwołać rząd;
- porównuje uprawnienia prezydenta i Rady Ministrów;
- umie wyjaśnić, w jaki sposób Trybunał Konstytucyjny kontroluje zgodność prawa z konstytucją;
- zna kompetencje Trybunału Stanu;
- wyjaśnia podział na sądy powszechne i administracyjne;
- poprawnie stosuje pojęcie „samorząd terytorialny”;
- rozumie podział zadań między organami władzy samorządowej a władzą centralną;
- określa specyfikę działalności organów terytorialnych;
- umie podać przykłady działalności gospodarczej w gminie;
- zna zasady działania Unii Europejskiej;
- charakteryzuje kompetencje najważniejszych instytucji UE;
- wie, jakie były przyczyny utworzenia wspólnot europejskich;
- rozumie, na czym polega zasada pomocniczości i solidarności w UE;
- przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej;
- przedstawia znaczenie strefy Schengen dla obywateli Polski;
- charakteryzuje zasady wspólnego rynku;
- porównuje korzyści i straty wynikające z otworzenia wspólnego rynku pracy;
- określa, na czym polega pomoc ekonomiczna i humanitarna dla państw rozwijających się;
- charakteryzuje formy globalizacji: polityczną, gospodarczą, kulturową i produkcji;
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych konfliktów międzynarodowych;
- wyraża swoje opinie na temat terroryzmu;
- rozumie swoje związki z przyrodą i wie, że jest ona niezbędna do życia oraz funkcjonowania człowieka;
- podaje sposoby, za pomocą których każdy człowiek może się przyczynić do zmniejszenia globalnego ocieplenia, dziury ozonowej i niedoborów wody.

Ocena bardzo dobra (poziom wymagań dopełniających) Uczeń: — bardzo aktywnie uczestniczy w zajęciach; — sprawnie i samodzielnie posługuje się różnymi źródłami wiedzy; — uzasadnia odpowiedzi, korzystając z wiadomości prasowych i telewizyjnych; — potrafi posługiwać się omawianymi pojęciami w określonych sytuacjach; — potrafi posługiwać się tekstem Konstytucji RP; — na wybranych przykładach potrafi ocenić funkcjonowanie w praktyce zasad ustroju RP; — potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do oceny problemów, które są rozwiązywane przez władze centralne i samorządowe; — uzasadnia własne poglądy i stanowiska; — dokonuje samodzielnej oceny wydarzeń i zjawisk; — dostrzega związki przyczynowo-skutkowe; — potrafi łączyć wiedzę z różnych przedmiotów; — potrafi interpretować diagramy, wykresy, tabele, mapki tematyczne i wyciągać wnioski; — interpretuje teksty źródłowe; — przedstawia obecny stan wiedzy dotyczącej badań socjologicznych;

— porównuje swoje miejsce w społeczeństwie z innymi;

— potrafi wyjaśnić, co kształtuje osobowość człowieka;

— potrafi dokonać krytycznej analizy zjawiska konsumpcjonizmu we współczesnym świecie;

— na podstawie różnych źródeł informacji wykazuje społecznie dobre i złe skutki częściowego zakazu handlu w niedzielę;

— dokonuje, korzystając z różnych źródeł informacji, oceny wybranej grupy społecznej;

— potrafi ocenić wady i zalety różnych sposobów rozwiązywania konfliktów;

— stosuje techniki asertywne w wyrażaniu emocji i własnego zdania;

— potrafi wcielić się w rolę mediatora w sytuacji konfliktowej;

— potrafi opracować swoje drzewo genealogiczne;

— ocenia sytuację współczesnej polskiej rodziny;

— rozumie skutki bezrobocia dla gospodarki;

— potrafi zdefiniować i ocenić zjawisko pracobolizmu;

— potrafi przygotować plan racjonalizacji domowego budżetu;

— rozumie, na czym polega budżet zrównoważony i czym jest deficyt;

— ocenia system oświaty w Polsce, działalność samorządu uczniowskiego;

— potrafi przeprowadzić kampanię wyborczą do SU;

— aktywnie włącza się w pracę samorządu uczniowskiego;

— inicjuje ciekawe przedsięwzięcia aktywizujące uczniów;

— uzasadnia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych;

— potrafi przedstawić argumenty uzasadniające niedopuszczalność stosowania kary śmierci;

- wyszukuje i opisuje w formie prezentacji przykłady łamania praw dziecka na świecie;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw człowieka w Polsce i na świecie;
- dokonuje oceny stopnia przestrzegania praw i wolności obywatelskich;
- wykazuje wpływ, jaki obywatel może mieć dzięki prawom człowieka na życie publiczne;
- wyszukuje informacje ilustrujące problem przemocy wobec dzieci i nieletnich;
- charakteryzuje swoje zachowanie w przypadku kontaktu z policją lub inną służbą mundurową;
- wyszukuje w internecie przykłady fake news oraz agresywnego hejtu;
- potrafi przygotować projekt działań mających na celu ograniczenie lub racjonalne używanie telefonów komórkowych w szkole;
- potrafi wyjaśnić istotę społeczeństwa obywatelskiego;
- argumentuje zasadność postaw obywatelskich, m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
- podejmuje działania na rzecz klasy, szkoły, środowiska lokalnego;
- wie, co należy zrobić, aby założyć stowarzyszenie;
- umie wskazać podstawowe różnice programowe między partiami działającymi w Polsce;
- umie ocenić rolę związków zawodowych w państwie demokratycznym;
- podaje przykłady łamania praw pracowniczych w Polsce;
- wymienia formy nacisku związków zawodowych na pracodawców;
- potrafi dokonać krytycznej analizy wybranej audycji, programu itp.;
- krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy;
- ocenia wpływ reklamy na własne zachowania i wybory o charakterze konsumenckim;
- współuczestniczy w organizacji uroczystości państwowych i szkolnych;
- wyjaśnia, co łączy człowieka z ojczyzną – Polską, przedstawia te więzi na własnym przykładzie;
- manifestuje swoje postawy patriotyczne poprzez godne zachowanie i wypełnianie obowiązków obywatela;
- potrafi przygotować prezentację wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej;
- propaguje idee tolerancji wobec innych narodów jako przejaw etycznych zasad życia publicznego;
- rozumie i potrafi ustalić podobieństwa i różnice w sprawowaniu władzy w monarchii konstytucyjnej i republice;

- ocenia sytuację obywatela w państwie demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym;
- umie uzasadnić wyższość demokracji nad systemem totalitarnym i autorytarnym;
- argumentuje w dyskusji na temat wad i zalet demokracji;
- omawia historię polskich konstytucji;
- dowodzi szczególnego znaczenia konstytucji wśród innych aktów prawnych;
- rozumie różnicę między władzą ustawodawczą a wykonawczą;
- charakteryzuje zasady prawa wyborczego;
- objaśnia konieczność poparcia większości sejmowej dla Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (bądź jej działań);
- omawia procedurę odwołania prezydenta;
- przygotowuje materiały do prasy o pracy prezydenta RP;
- rozumie pojęcie „służba cywilna” i jej rolę w państwie demokratycznym;
- uzasadnia konieczność niezawisłości sędziowskiej;
- umie wymienić organy stojące na straży prawa w RP i określić ich zadania;
- wymienia główne dziedziny prawa;
- przedstawia, jak są wybierane i jak mogą zostać odwołane organy władz samorządowych;
- wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- wskazuje różnice występujące pomiędzy zadaniami poszczególnych struktur samorządu: gminy, powiatu, województwa;
- rozumie, jakie znaczenie ma integracja europejska dla umocnienia pokoju w Europie;
- wyszukuje wiadomości na temat państw kandydujących do UE;
- potrafi określić, czym jest tzw. brexit i omówić jego przyczyny;
- ocenia znaczenie Polski w strukturach Unii Europejskiej;
- ocenia wkład Polski w proces integracji UE;
- potrafi dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z członkostwa Polski w UE;
- opisuje udział Polaków w misjach pokojowych i pracach organów ONZ;
- rozumie różnicę między ONZ a Unią Europejską;
- ocenia skuteczność działań ONZ dla zachowania pokoju na świecie;

- wskazuje na mapie państwa, w których były prowadzone misje wojskowe lub pokojowe ONZ;
- potrafi zaproponować sposoby pomocy dla krajów rozwijających się możliwe do zrealizowania przez każdego ucznia;
- dokonuje bilansu dobrych i złych skutków globalizacji;
- ocenia, czy imigracja może być zagrożeniem czy szansą dla Polski i innych krajów europejskich;
- wyszukuje z różnych źródeł informacje na temat zamachu na World Trade Center;
- rozumie, w jaki sposób walka z terroryzmem prowadzi do ograniczenia praw człowieka;
- potrafi uzasadnić zależność życia na Ziemi od zachowania równowagi ekologicznej;
- wskazuje na mapie wybrane miejsca, gdzie nastąpiła klęska o charakterze ekologicznym;
- przygotowuje esej lub prezentację pt. „Ziemia – planeta ludzi”.

Ocena celująca (poziom wymagań wykraczających poza program) Uczeń: — posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza program; — rozwija własne zainteresowania; — bierze udział z sukcesami w konkursach; — jest bardzo aktywny na lekcjach; — wykonuje szereg zadań dodatkowych z własnej inicjatywy; — jest żywo zainteresowany tym, co dzieje się w Polsce i na świecie; — angażuje się w akcje o charakterze humanitarnym, ekologicznym, wolontariackim; — umiejętnie formułuje argumenty, wypowiada się bardzo poprawnym językiem; — potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę swoją i innych.